

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om samarbete inom evangelisk-lutherska kyrkan och till lagar som har samband med den

Till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om samarbete inom evangelisk-lutherska kyrkan och till lagar som har samband med den (RP 60/2025 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Hanna Kiiskinen, undervisnings- och kulturministeriet
- ecklesiastikråd Pirjo Pihlaja, Kyrkostyrelsen
- professor Veli-Pekka Viljanen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Juha Raitio.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om samarbete inom evangelisk-lutherska kyrkan och att lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan, strafflagen, lagen om företagshälsosvård, lagen om integritetsskydd i arbetslivet, lagen om studieledighet, lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation, lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen, lagen om ordnande av arbetskraftsservice, arbetsavtalslagen och inkomstskattelagen ändras.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

I propositionen ingår ett avsnitt om lagförslagets förhållande till grundlagen och lagstiftningsordningen. Enligt propositionen kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande GrUU 27/2025 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om samarbete inom evangelisk-lutherska kyrkan. Enligt propositionsmotiven (s. 28) handlar samarbete inte om kyrkans organiseringsform eller förvaltning, varför regleringen kring samarbetet inte omfattas av kyrkolagens tillämpningsområde.

(2) Enligt 76 § 1 mom. i grundlagen finns bestämmelser om den evangelisk-lutherska kyrkans organisation och förvaltning i kyrkolagen. I motiveringen till grundlagen redogörs det inte för området för regleringsförbehållet ("organisation och förvaltning"), utan momentet konstateras motsvara 83 § 1 mom. i den då gällande regeringsformen (RP 1/1998 rd, s. 127/II). Lagstiftningsordningen för kyrkolagen utgör ett klart undantag från den vid grundlagsreformen befästa konstitutionella huvudregeln att riksdagen entydigt intar ställningen som högsta statsorgan och lagstiftare (se RP 1/1998 rd, s. 74/II). Med beaktande av vikten av de konstitutionella principer som gäller riksdagens ställning är det enligt grundlagsutskottets uppfattning nödvändigt med en snäv tolkning av undantagets omfattning i sak enligt 76 § i grundlagen (GrUU 104/2022 vp, stycke 13, GrUU 4/2020 rd, s. 5). Den särskilda lagstiftningsordningen för kyrkolagen kan således endast omfatta de frågor som bestämmelsen i 76 § 1 mom. i grundlagen uttryckligen hänvisar till (GrUU 104/2022 rd, stycke 13, GrUU 4/2020 rd, s. 5), det vill säga den evangelisk-lutherska kyrkans organisation och förvaltning. Grundlagsutskottet anser det vara klart att den föreslagna lagen om samarbete inom evangelisk-lutherska kyrkan inte innehåller bestämmelser som omfattas av kyrkolagens tillämpningsområde, utan det är i princip fråga om arbetsrättsliga bestämmelser som syftar till att skapa lagstadgade förutsättningar för samarbete mellan arbetsgivare och personal inom den evangelisk-lutherska kyrkan.

(3) I samband med behandlingen av propositionen har riksdagens behörighet inte i konstitutionellt hänseende begränsats på samma sätt som i fråga om kyrkolagen. Enligt propositionsmotiven har propositionen beretts vid kyrkostyrelsen och kyrkomötet för den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och vid undervisnings- och kulturministeriet. Lagförslaget grundar sig enligt propositionsmotiven (s. 5–6) på kyrkomötets beslut. Propositionens sakinnehåll har således utarbetats inom kyrkan och det kan anses uttrycka kyrkans syn på vad regleringen bör omfatta. Denna omständighet har enligt grundlagsutskottet en viss betydelse med tanke på riksdagsbehandlingen av propositionen. Även om det inte är fråga om ett lagförslag som hör till kyrkolagens tillämpningsområde, har kyrkans interna autonomi som kan härledas från religionsfriheten betydelse, eftersom det är fråga om reglering som gäller kyrkan ensam och som tillämpas internt inom kyrkan. För att respektera kyrkans interna autonomi är det enligt utskottet motiverat att under riksdagsbehandlingen förhålla sig restriktivt till sådana innehållsmässiga ändringar i lagförslagen som kyrkan inte uttryckligen har meddelat att den godkänner.

(4) Med avseende på religionsfriheten enligt 11 § i grundlagen är det enligt grundlagsutskottet dessutom värt att notera att lagen enligt 2 § 3 mom. i lagförslag 1 inte tillämpas på avgöranden som gäller syftet med och målen för arbetsgivarens konfessionella verksamhet och inte heller på beredningen av dessa avgöranden. Med konfessionell verksamhet avses enligt propositionsmotiven (s. 40) till exempel gudstjänster och andra religiösa förrättningar och evenemang som tydligt hänför sig till utövandet av religionen samt annat andligt arbete inom kyrkan. Grundlagsutskottet anser att den föreslagna regleringen är motiverad med tanke på religionsfriheten och särskilt kyr-

Utlåtande GrUU 27/2025 rd

kans religiösa autonomi, vars centrala innehåll är att beslutanderätten i fråga om utövandet av religion och kyrkans konfessionella verksamhet ska förbli hos kyrkan.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors 16.9.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Heikki Vestman saml
vice ordförande Wille Rydman saf
medlem Fatim Diarra gröna
medlem Petri Honkonen cent
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Teemu Keskisarja saf
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Mats Löfström sv
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Onni Rostila saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Johannes Heikkonen.